

GOSPODARSKI LIST

* LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT *

* *
NAROČNINA:

Za celo leto . . . . . 12 lir

Za pol leta . . . . . 6 ..

* * Posamezna številka 1 liro. * *

LETO I. ŠT. 7.

JULIJ 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

* * V GORICI *

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

* * Rokopisi se ne vračajo. * *

Tiskovine v zalogi Zadružne zveze:

Blagajniški dnevniki, 100 listov, po	L 40.—
Blagajniški razdelniki, novi vzorec:	
1) Prejemki 200 listov	» 70.—
2) Izdatki 200 listov	» 70.—
Blagajniški razdelniki zadrug	» 50.—
» » » (posamez-	
ne pole)	» —50
Hranilne knjige — posamezne pole	» —70
Posojilne knjige, 200 listov po	» 90.—
Imeniki zadružnikov	» 20.—
Knjige deležev	» 35.—
Salda konti	» 40.—
Nakupno-prodajne knjige	» 40.—
Blag. skontri	» 40.—
Prejemne knjige mleka	» 30.—
Štrace	» 40.—
Knjige tekočih računov	» 15.—
Knjige pristopnic, 400 listov	L 30.—
» » 200 »	» 20.—
» » 100 »	» 15.—
Hranilne knjižice, 1 izvod po	» 2.—
Zadružne » 1 » »	» 2.—
Izpiski hranilnih vlog 1 izvod po	» —20
Izpiski hranilnih vlog 1 izvod po	» —40
Zadolžnice, a) proti poroštvu	» —50
b) proti vkujižbi	» —50
Računski zaključki: a) za denarne zadr. » —30	
b) za blagone » » —30	
Potrdila za vzdignjene hranilne vl.	» —08
Opomini, izvod po	» —10
Obrestne tablice, vseh vrst, izvod po	» —60
Izkazi za neposredne pristojbine	» —30

Vsebina št. 7.

— e —: Obnova Evrope — obnova človeka.
— K vprašanju jugoslovanske valute. — »Gospodarska enketa«: A. Rejec: Živinorejske zadruge; Just Ušaj: Nasveti za povzdigo goriškega sadjarstva; I. D.: Gospodarski položaj v Reški dolini. — *Kmetijski vestnik*: V. Dominko: Laška detelja in Gnojite strniščni ajdi; I. Rustja: Predenica. — *Zadružni glasnik*: Občni zbor »Zadružne zveze« v Gorici; Zadružno gibanje v Italiji; A. Bajec: Amortizacija izgubljenih ali ukradenih hranilnih knjižic. — A. Bajec: »Knjigovodski tečaj«. — *Košček za čebelarje*: Dr. Bobič: Občni zbor »Slov. čeb. zadruge«. — *Gospodarske novice*: A. Bajec: Kolkavanje zadolžnic; krajše notice. —

Izdaja »Zadružna zveza« v Gorici.
Tisk. »Narodne tiskarne« v Gorici.
Urednik Polde Kemperle.

Hotel in restavracija

„Pri Zlatem Jelenu“

v GORICI nasproti „Škofiji“

se priporoča za obilen obisk.

Potrežba vedno točna.

Dobe se mrzle in gorke jedi, ter domača vipavska briska in kraška vina.

➡ Vedno zveže pivo! ⬅

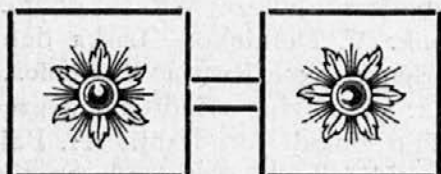
Snažne sobe vedno na razpolago.

A. Vida.

Kmečka banka

registrovana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici, Piazza De Amicis (prej Kornj) št. 12,
posluje vsak dan razun nedelj in praznikov.
Sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje 5⁰/₀.
Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo
pod ugodnimi pogoji.

Konsorcij stavbnih zadrug v Gorici

priporoča vojnlm oškodovancem, naj izročajo
obnovitvena dela le Stavbnim Zadrugam, ki
so včlanjene v Goriški zvezi in v na-
šem konsorciju. :: :: :: :: :: :: ::

KMETIJSKA ZADRUGA

prej

Kmetijska in vrtnarska gospodarska zadruga

reg. zad. z om. por.

V TRSTU, ULICA RAFFINERIA št. 7

Telefon : 36 - 75

Podružnice : Avber, Boljunc, Branica, Brsec, Črnikal, Dolina, Dutovlje, Gropada-Padriče, Kazlje, Klanec-Ocizla, Koper, Loka, Lovran, Materija, Moščenice, Opčine, Osp, Plavje, Poljanec-Veprinac, Prestranek, Sv. Peter, Salež, Škofije, Štanjel, Štjak, Šempolaj, Vrabče, Lonjer, Sv. Mar. Magd. sp. Sv. Anton, Dekani.

Uradni prostori, glavno skladišče, semenski odsek in mlekarna v ulici Raffineria št. 7. Skladišče v ulici Raffineria št. 8. Zadruga gostilna in zaloga vina v ulici Raffineria št. 3.

Razprodaja svojim članom raznovrstne kmetijske potrebščine, kakor stroje orodje, umetna gnojila, žveplo, modro galico, seno itd. Otvarja konsumna razprodajališča. Ima poseben semenski oddelek z zajamčenimi prvovrstnimi semeni, trtnimi in sadnimi sadikami. Cene so konkurenčne. Vnovčuje pridelke svojih članov. Posreduje pri nabavi in prodaji med zadrugami na deželi. Zadruga je v trgovskih stikih s prvimi viri kmetijskih potrebščin v kraljevini in inozemstvu.

K zadrugi morejo pristopiti kmetovalci in zadruga. Vstopnina za posameznika 1 L., delež 20 L.
Jamstvo osemkratno.

Kmetje ne izkoriščajte in ne pustite se izkoriščati !

GOSPODARSKI LIST

LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT

* *

NAROČNINA:

Za celo leto . . . . . 12 lir

Za pol leta . . . . . 6 ..

Posamezna številka 1 liro.

LETO I.

ŠT. 7.

JULIJ 1922

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

.. V GORICI ..

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

.. Rokopisi se ne vračajo. ..

Obnova Evrope.

Že večkrat smo povdarjali v našem listu, da ne trpimo samo mi primorski Jugoslovani pod uničujočimi posledicami svetovne vojne, temveč da je splošni svetovno-gospodarski položaj nevzdržen in obupen. Zmagovalci, premaganci in nevtranci, vsi se vedno bolj zavedajo, da jadramo popolnemu gospodarskemu razsulu nasproti, ako se celotno svetovno gospodarstvo temeljito ne preustroji. Nekaterim državam grozi polom, ker njihova valuta neprestano pada in se zdi, da bo izgubila sploh vsako vrednost. Druge države se boje, da jih bo zadušil zlati mamon, katerega so si nakopičile v svojih nenasitnih zakladnicah, njihova »dobra« in »zdrava« valuta jim ubija trgovino in industrijo, ter jim podi delavstvo v brezposelnost.

Državniki in finančniki vseh držav so zato z mrzlično vstrajnostjo na delu, da bi našli pota, po katerih bi se rešili iz nevzdržnega stanja. Konference, razgovori, sestanki vodilnih mož se vrste mesec za mesecem. Genovi je sledil Haag, a od nikoder ni prišla rešitev. Silna so bila pričakovanja, s katerimi so spremljali vsi narodi zlasti konferenci v Genovi in Haagu, slišale so se mnoge sijajne in velike besede, nastopili so možje, ki imajo sedaj še faktično vso moč v rokah, a uspeh: klavern, mizern. Lloyd Georg je pred kratkim slovesno razglašal: »Evropi brez Rusije ni živeti«, konferenca v Haagu, ki je bila zaključena pred nekaj dnevi, je pa sprejela sklepe, ki so naravnost naperjeni proti sovjetski Rusiji. Ako napravimo bilanco, moramo z žalostjo ugotoviti, da vsa dosedanja mednarodna in meddržavna posvetovanja niso še ničesar doprinesla k izboljšanju svetovnega gospodarskega položaja. Uničujoči plaz niti ni ustavljen, temveč nas tira vedno dalje proti prepadu.

Nehote se vsiljuje vprašanje: Kako je mogoče da ostanejo vsi napori najodličnejših državnikov brezuspešni? Saj bi vendar skupna dobra volja vseh prizadetih, katero vsi tako gostobesedno povdarjajo, morala obroditi najboljše sadove?

Dobra, poštena volja! Tu ravno korenini glavni vzrok vseh neuspehov. Sedanji vodilni

krogi svetovnega položaja so najizrazitejši predstavniki krivičnega kapitalističnega družabnega reda, ki se je ravno v povojni dobi razpasel do ogabnosti. Sebičnost, ki je bila od nekdanj glavno gibalno kapitalizma, je porušila vse jezove dostojnosti in kulturne obzirnosti, v katerih se je srmežljivo držala, ter je vse preplavila s svojim zastrupljenim vodovjem. »Sacro egoismo« (sveta sebičnost) je postal vrhovno načelo v vsem političnem in gospodarskem življenju. Veliki državniki govore o enakopravnosti, s katero hočejo osrečiti ljudstva, o gospodarski pomoči, katero hočejo nakloniti izmozganim in izmučenim, o medsebojnem sporazumu, na podlagi katerega naj bi se ustvarili pogoji za ozdravljenje vsesplošne gospodarske krize, mislijo pa pri tem na nadvlado, ki naj bi si jo zagotovili za večne čase, računajo na dobičke, ki naj bi se stekali v žepe njihovih kapitalističnih zalednikov, ter kalkulirajo kako bi par veledržav najlažje gospodarsko izkoriščalo vsa ostala ljudstva. Spomnite se samo na konferenco v Genovi: vse je bilo navdušeno za Rusijo in vsi velmožje so tekmovali med seboj v obljubah, s katerimi so obsipavali trpeče rusko ljudstvo, izza kulis so se pa režali spačeni obrazi kapitalistov, ki so se topli za ruski petrolej. In ker se kapitalisti niso mogli polastiti neizčrpnih ruskih petrolejskih vrelecev, je šla konferenca v prvi vrsti brezplodno narazen.

Zato smo globoko uverjeni, da na obnovo in gospodarsko ozdravljenje Evrope ne moremo misliti, dokler se ne otresemo načela sebičnosti, ki sedaj tako kruto gospodari. Sprevideti morajo posamezniki, ljudstva in države, da po dosedanji poti ne moremo dalje. Vsi poskusi, s katerimi smo se dosedaj skušali rešiti iz gospodarske mizerije, so se ponesrečili, ker jim je kumovala sebičnost. Zato moramo začeti zopet pošteno, pravično in socialno misliti. Človek je socialno bitje, zato ne sme misliti samo na lastno dobrobit, ampak na dobrobit celokupnosti. Če se bomo tega vsi zavedali in skušali s pošteno voljo uresničiti, potem se bodo tega zavedale tudi države in — obnova Evrope se bo pričela,

K vprašanju jugoslovanske valute.

Po polomu avstroogrške monarhije so se Slovenci, Hrvati in Srbi združili v eno državno skupino. Ker so imeli Srbi že pred vojno svoj lastni državni ustroj, je bilo iz raznih razlogov umljivo, da tvori Srbija centrum Jugoslavije in se ji kot enakopravna priključita slovenski in hrvaški del.

Tako se je rodila Jugoslavija: na eni strani od svetovne vojne strašno tepen junaški srbski narod, izkrvavljen, s porušeni domovi, na drugi strani jugoslovanske pokrajine bivše monarhije, bratje živeči drug tik drugega, pa vendar ločeni in odtujeni. Vsak Jugoslovan bi hotel Jugoslavijo — po svoje.

Ko se je ustvarila Jugoslavija je bilo treba predvsem urediti enotnost valute. Vsled tega se je izvršila v bivših avstroogrških pokrajinah zamenjava kron v dinarje, kakor znano po ključu 4 krone za dinar. V koliko je bil ta ključ umesten in upravičen ne bomo razmotrivali na tem mestu.

Tedaj dinar bi moral od časa izmenjave kron reprezentirati enotnost jugoslovenskega denarja na znotraj in zunaj, toda žalibog ni te enotnosti valute: še do danes se govori na zagrebški borzi le o kronski, na belgrajski o dinarski valuti. To je že prva napaka, da ima ena država po treh letih in pol obstoja še vedno dve valuti.

V kakem položaju se nahaja danes jugoslovanska valuta je vsakomur znano. V treh letih in pol se je dvigala in je padala ter je delila usodo slabih valut. Slabo stanje jugoslovenske valute je pripisati raznim okolnostim. Naj navedemo najvažnejše:

1. Pomanjkanje moderne luke. Kar so pljuča za človeka, to je luka za državo. Od Reke do Drača je vsa jadranska obal jugoslovanska, ali na tej obali bo šele treba ustvariti moderno luko z vsemi potrebnimi železniškimi zvezami, kar bo trajalo deset, dvajset let. Najhujši udarec za Jugoslavijo je dejstvo, da se je na Reki, ki ima dobro luko in dobre zveze z jugoslovenskim zaledjem ustvaril položaj, ki ne dopušča do danes rednega pomorskega prometa. Ta položaj je znal izkoristiti Trst, ki igra važno ulogo za jugoslovanski uvoz in izvoz. A to ni še vse: tržaška borza je žalibog premnogokrat odločevala o usodi dinarja in marsikatero zavratno znižanje jugoslovenske valute je treba pripisati špekulativnim mahinacijam te borze.

2. Slabe železniške zveze, njih pomanjkljivost in pomanjkanje železniškega parka.

Vsak nov državni organizem potrebuje novih prometnih žil in bo treba desetletij vstrajnega dela in ogromnega kapitala, predno se bo uredilo to velevažno vprašanje.

3. Uvoz prekaša za stotine milijonov izvoza. Jugoslavija je agrarna država in kot taka potrebuje predvsem uvoz industrijskih izdelkov. Paziti bi se moralo pri uvozu predvsem, da se uvaža le one izdelke, ki so neobhodno potrebni; vsak uvoz nepotrebnih stvari in luksusa bi se moral najstrožje zabraniti. Šele v zadnjem času se je v tem pogledu obrnilo na bolje. V prejšnji dobi se je uvažalo za ogromne svote nepotrebnih stvari. Jugoslovenski gozdarji so se trudili v potu svojega obraza, da se je pripravil na pr. vagon tramov za izvoz, a na drugi strani je inozemstvo v zameno poslalo nekaj parov nepotrebnih svilenih nogavic ali ovratnic... Jugoslavija je poslala v Italijo par vagonov volov, v zameno je dobila par vagonov pomaranč.

4. Notranji prepiri zavzemajo premnogokrat tako ostre oblike, da je inozemstvo mnenja: država se stresa v svojih temeljih. Uporabi se vsako nerednost in vsak škandal, da se ga razkriči po svetovnem časopisju in pri tem trpijo vsi! Notranji osebni in strankarski prepiri so tudi vzrok, da vlada ravno na gospodarskem polju mnogokrat brezbržnost in nezmožnost.

V zadnjem času se je začelo v vsakem pogledu obračati na bolje, vsaj vsi znaki kažejo na to. Z gospodarskega stališča je treba predvsem uvaževati trgovsko pogodbo z Nemčijo in najetje 100 milijonskega dolarskega posojila. Država s slabo valuto naj ima najožje gospodarske stike z enako državo, kakor v tem slučaju. Nemčija potrebuje za prehranjevanje svojega prebivalstva agrarno državo Jugoslavijo, na drugi strani potrebuje Jugoslavija vse industrijske izdelke Nemčije. Dolarsko posojilo v znesku 2 milijard lir je tudi dobro znamenje, da uživa Jugoslavija v inozemstvu kredit. Sicer so pogoji tega posojila težki in so izzvali velik vihar debat, vendar je dejstvo, da je Jugoslavija krvavo potrebovala inozemski kredit in si ga je morala na vsak način priskrbeti. Najglavnejšo pažnjo bo pa treba obrniti na to, kako naj se ta kredit uporabi, da bo kar največ izdal. Ako se bo dobro uporabil, ne bodo izostali sadovi in lahko se dogodi, da se v najkrajšem času izdatno dvigne jugoslovanska valuta in z njo blagostanje.

Gospodarska enketa.

V vrsto razprav k »gospodarski enketi« smo pritegnili tokrat tudi poročilo o gospodarskem položaju v Reški dolini v ilirsko-bistriškem okraju. Pri razmotrivanju našega gospodarskega položaja v de-

želi se nam zdi zelo umestno, da smo poučeni o razmerah in potrebah posameznih okrajev. Prosimo zato za poročila tudi iz drugih pokrajin naše Primorske.

Uredništvo.

ŽIVINOREJA.

Anton Rejec, Šebrelje.

Živinorejske zadruge.

(Nadaljevanje.)

Kadar bi bila zagotovljena ustanovitev vsaj 15 zadrug po deželi, naj bi se v mestu ustanovila centrala, to je, »vnovčevalnica za živino in njene produkte«. Vnovčevalnica bi skrbela za mesarje in trgovce, ki bi prodajali meso, mleko, maslo in sir dobavljen potom živinorejskih zadrug. Ako bi se radi kljubovalnosti to ne moglo doseči, naj se otvorijo združne mesnice in prodajalne z navedenimi predmeti.

Živinorejske zadruge naj bi se ustanovile v vsakem županstvu. Ako pa je županstvo zelo obsežno ali raztreseno, naj se ustanovijo tudi v večjih davčnih občinah. Te zadruge bi imele vpisano vso živino svojih članov. Vsako nedeljo bi posamezni člani priglasili vodju zadruge, koliko in kakšno živino imajo v prodaji. Ta naznanila bi se poslala od vsake zadruge takoj »vnovčevalnici« v Gorico, katera določi dan, ko se živina privede na postajo, kjer bi se stehala in plačala.

Za plemensko živino bi bila »vnovčevalnica« le posredovalnica. Kadar dobi naznanilo o ponudbi plemenske živine od »živinorejskih zadrug« drži isto v evidenci. Kupec, ki potrebuje plemensko žival, se obrne do »vnovčevalnice«, ki mu naznani, kje je za njega primerna žival v prodaji. S tem so kupcu prikrajšani veliki stroški za brezpotrebna potovanja v svrhu nakupa, kajti le »vnovčevalnici« bi plačal določeno takso za posredovanje.

Zadruge bi morale sprejeti v nakup in prodajo tudi teleta, prešiče in drobnico. Nesposobna in čez rejo preostajajoča teleta, drobnico in prešiče bi se dalo v mesnico, lepa za pleme sposobna teleta pa živinorejcem, ki jih potrebujejo za pleme. Posebno v hribih je prešičjereja zelo razvita; skoro vsak posestnik redi prešičev čez domačo potrebo.

Vsaka zadruha bi sama poskrbela, da privede naznanjeno živino na postajo, katera tvori za več zadrug središče, n. pr. Sv. Lucija, Postojna, Ajdovščina, Sežana, Prvačina, itd. Tam bi sprejel ži-

vino zastopnik »vnovčevalnice« in jo odposlal na mesto, kjer se rabi. Ta način prevažanja živine bi bil jako poceni in lahko izvršljiv, kajti sedaj mora vsak posestnik za eno ali dve govedi napravljati dolge poti, potem bi pa lahko dve osebi napravile za 50 govedi isto pot.

Sedaj obstoječe »mlekarske zadruge« naj bi se preuredile v »živinorejske zadruge«, ker ravno tako nujno potrebujejo vnovčevalnice za maslo, sir in mleko. Sedaj išče vsaka mlekarna zase kupca in cene za svoje izdelke. Vsaka želi nujno prodati vse. Tako si delajo med seboj konkurenco, a na trgu njihovi izdelki niso cenejši, ampak je le prekupec na boljšem. »Vnovčevalnica« bi morala naročiti vsem zadrugam, da izdelujejo maslo in sir po enem vzorcu. Kadar je blago zrelo, prevzame od vseh po enaki ceni in ga spravi na trg. S tem bi se določile cene, izključila vsaka konkurenca med zadrugami in dosegla enotna izdelava tega blaga.

Zadrugam ob in v bližini postaj naj bi »vnovčevalnica« odvezemala sveže mleko, katero naj bi pošiljala naravnost v mesto.

Za vso navedene kupčijo je treba samo sposobnih, pridnih in poštenih rok, nakar nam je uspeh zagotovljen gotovo v zelo večji meri kakor si ga danes predstavljamo.

Drugi namen zadruge naj bi bil v pravih naveden sledeče: Živinorejska zadruha kupi ali vzame v najem primerne planinske pašnike, na katere sprejema od združnikov živino na pašo proti določnemu plačilu. Skrbi za izboljšanje kupljenih ali najetih pašnikov s trebljenjem grmovja in plevela, ter odstranjevanjem kamenja. Ogradi s plotom nevarna mesta za živino ob prepadih, jamah in sploh nevarnih krajih. Napelje vodovode, napravi korita in mlake v svrhu dobave vode za pasčo živino, skrbi za namakanje oziroma osuševanje pašnikov, napravi potrebne poti na in po planini, gnoji pašnike z raztroševanjem živalskega gnoja in umetnih gnojil v jeseni, ko paša konča, in slednjič, da spremeni s sejanjem primernih planinskih travnih semen slabo nerodovitno zemljo v dobre pašnike. Nadalje se morajo postaviti pastirske kočje, mlekarnice, hlevi in sta-

je za živino in vzdrževati vremenska drevesa, pod katerimi najde živina zavetja ob vremenskih nezgodah ali ob vročini. Potrebno je tudi najeti primerno število dobrih pastirjev in mlekarjev proti zadostni plači določeni v seji načelstva. Zavarovati se mora pasočna živina proti streli in drugim nezgodam na planini, pašnikih in poteh. Zavarujejo naj se tudi pastirske kočice, mlekarne in hlevi proti ognju.

Da se izpolni ta namen in ustreže pravilom bodo imele zadruge veliko težkega dela. Le malo je takih občin, ki imajo že sedaj svoje planine, posebno malo pa takih, ki bi lahko na svoje planine sprejemale molzne krave in tam proizvajale maslo in sir. Po večini vaseh se krmi vsa živina leto in dan v hlevih, ter o paši sploh ni niti govora. Za krmljenje živine v poletnem času v hlevu se porabijo najboljše delavske moči in najboljša krma. Kmet, ki bi lahko redil po 18 govedi, ako bi jih imel poletne mesece na paši, jih redi sedaj komaj po 10, ker krmi v hlevu vse leto. K temu slabemu položaju je pripomogla precej razdelitev občinskih zemljišč, a potrditi pa tudi moram, da tista zemljišča niso preživela mnogo živine, ker jih je vsak le izrabljal, nihče pa izboljševal.

Za dobičkanosno planino je najboljše zemljišče v bolj visokih legah, ki ni preveč strmo, da je voda v bližini, ker v takih krajih paša poletne mesece zelo hitro raste in vročina živine ne muči.

Za nabavo planin, postavitve hlevov, mlekarne, koč za pastirje in mlekarje je treba kapitala. Kapital bi se nikakor ne mogel dobiti naravnost iz deležev. V slučaju, da se nastavi visoke dežele pri »živinorejskih zadrugah«, ne more revnejši del ljudstva zraven. Deleži bi morali znašati od 50 do 100 lir več nikakor ne. Po mojem mnenju bi se najlažje zbrala višja množina kapitala, ako bi »živinorejske zadruge« izdale za investirani kapital akcije po 500 lir. Te bi se obrestovale in bi bile dostopne le članom zadruge. Da bi pa akcije ne trajale vedno, tudi v času, ko bodo zadruge že gospodarsko močne, naj se določi v pravilih, da se izžreba vsako leto del akcij, katere potem zadruga plača v gotovini iz svojih letnih prebitkov. Na ta način bi vsaj v 50. letih zadruga prišla v posest vseh v začetku izdanih akcij.

S tem, da uredijo zadruge za poletni čas pašo živine na skrbno gojenih planinah, se bo število živine povečalo, živina bode veliko manj podvržena boleznim, število delavskih moči se bo povečalo, ker bo odpadlo neznosno delo krmljenja živine v hlevih. Dohodki bi bili isti, ako se na planini izdeluje sir. Hlevskega gnoja za njive bi se dobilo v zimskih mesecih v enaki množini kakor sedaj skozi celo leto vsled povečane števila živine.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

O S A D J E R E J I.

Nasveti za povzdigo gorliškega sadjarstva.

Po svoji legi in ugodnem podnebju bi bila Goriška lahko odlična sadjarska dežela. Pred vojno je tudi vživljalo goriško sadje gotov sloves po svetu, zlasti črešnje; toda še ta sloves je v nevarnosti, da ga zgubimo, ker je vsled neugodnih valutnih in prometnih razmer prenehal izvoz črešenj v inozemstvo. Kljub temu slabim današnjim razmeram bi zadobilo lahko sadjarstvo v deželi velik gospodarski pomen in bi bilo v občo korist, če bi se poprijeli modernega sadjarstva, ki naj bi imelo v glavnem sledeče smeri:

1) Za povzdigo sadjarstva naj bi se ustanovilo več sadjarskih zadrug. Te naj bi imele vsaka svojo lastno drevesnico in naj bi nakupovale in prodajale sadje svojih članov, ali pa skrbele za tehnično uporabo istega. S pravilnim oskrbovanjem drevesnice bi se lahko doseglo, da bi se razmnoževale v enem ali drugem okraju le one vrste sadja, katere so za ta okraj priporočljive. Pri nakupovanju in prodaji bi se lahko sadje po kakovosti sortiralo, kar bi bilo velike koristi pri prodaji. Tudi bi se lahko zimsko namizno sadje v posebnih prostorih toliko časa shranilo, da bi pozno pozimi doseglo visoko ceno na trgu. Ono sadje pa, ki bi bilo slabše kakovosti in ono, ka-

terega bi ne mogli svežega prodati, bi uporabili v lastnih kletih za podelovanje sadjevca, žganja in kisa; nekaj bi se lahko v posebnih sušilnicah posušilo, oziroma na kak drug način konserviralo in spravilo v prid.

2) Sadno drevje bi se moralo skrbno negovati in obrezavati; potrebno je tudi obdelovati zemljo pod njim, mu dovoljno gnojiti in ga braniti proti rastlinskim in živalskim škodljivcem.

3) Obnoviti čimprej breskove in češpljeve nasade, ki so bili uničeni od smolikavosti ter listne in plodne kržavljosti (*Exoascus deformans*). Ta obnovitev je pa le mogoča, če bi se postopalo proti vsem boleznim z vsemi sredstvi, ki so priporočljiva in v ta namen uporabna. Ti breskovi nasadi bi lahko, ako bi jih posadili po vinogradih, ki jih hočemo opustiti, nadomestili njih prihod, seveda le, če bi potem tudi breskvam posvetili toliko dela in pazljivosti, kakor ga zdaj trti.

4) Pri vladi bi morali doseči, da bi bili vsi lastniki sadnega drevja pod kaznijo prisiljeni, da morajo pravočasno in skupno pokončevati škodljivi mrčes in druge rastlinske bolezni. Tudi bi bilo velike važnosti, da se natanko upošteva stari avstrijski za-

kon za zaščito koristnih ptic in učitelji na ljudskih šolah bi morali otrokom vcepiti ljubezen do ptic, ter jih podučiti kako so koristne za sadjarstvo.

5) Brici in goriški okoličani naj čimprej obnovijo sušenje olupljenih češpelj. Pri tem naj se gleda na to, da se sveže češplje kupujejo po možnosti v deželi sami.

6) Ob dobrih letinah naj bi se po deželi priredile male razstave sadja, ki bi ugodno vplivale na sadno kupčijo. Tudi bi se pri rastavah razvidelo, katere vrste sadja bolje uspevajo in bi se potem samo te vrste razmnoževale v drevesnicah.

7) Sadje in sadni izdelki naj bi se izvažali le sortirano in v okusni opremi. Prodajo in nakup naj bi vršile sadjarske zadrugе neposredno brez prekup-

čevalcev med pridelovalci, oziroma zadrugami in konsumentii.

8) Čebelarstvo bi se moralo v deželi pospeševati, kajti čebele so sadnemu drevju koristne, ker izvršujejo oplojenje cvetov.

9) Sadno drevje naj se v bodoče sadi kolikor mogoče v večjih pravilno razsajenih skupinah, ker se na ta način olajša skrbno obdelovanje, negovanje in pokončevanje škodljivcev.

10) Skrbeti bi se moralo za uspešen poduk o umnem sadjarstvu s strokovnimi časopisi in knjigami. Mladina naj pridno pohaja v kmetijske nadaljevalne šole, ki so se ustanovile po občinah, ki imajo v ta namen sposobne ljudskošolske učitelje in ki so zaprosile za ustanovitev take šole pri deželniemu odboru.

Just Ušaj.

GOSPODARSKI POLOŽAJ V REŠKI DOLINI.

Zgodovina gospodarskega življenja v Reški dolini je zgodovina silnega napredka. Poglejmo samo na kratko 30 let nazaj v gospodarstvo lepe Reške doline. Naravnost obupno je bilo stanje v 80. in 90. letih. Kdo ne pozna oderuštva na Notranjskem? Kmet je zdihoval pod jarmom oderuštva in ni imel voditeljev, ki bi ga rešili iz suženjstva. Še danes se poznata na ljudeh ona odvisnost in suženjski strah. Živinoreja je bila povsem zanemarjena. Zemlje ljudje niso hoteli razdeliti in še danes so ljudje tako trdi, da branijo razdelitev gozdov in pašnikov. Pogozdovanje je imelo mnogo nasprotnikov. O kmetijskih društvih še sanjali nismo.

Danes po 30 letih stoje gospodarske razmere skoroda sijajno. S tem pa nočemo trditi, da je že vse v redu. Vsak večji kraj, občina, župnija ima Hranilnico in Posojilnico. Mladina zbira svoje prihranke v Čebelicah. Hranilnice in Posojilnice so rešile našega kmeta, malega obrtnika in trgovca. Oderuštvo je uničeno. Suženjski strah je premagan. Odvisnost od oderuhov je zginila. Niti ena Hranilnica ni prenehala s svojim poslovanjem, pač pa je mnogo oderuhov zmrznilo.

Živinoreja je v 30. letih naravnost vzgledno napredovala. Živinorejske zadrugе, predavanja, shodi so razgibali narod. Kmet je začel zbirati plemensko živino in jo krmiti tudi z umetnimi krmili. Vsporedno s tem napredkom se je razvilo moderno mlekarstvo. Krasno misel so zamislili pred vojno v Trnovem. Zgraditi so hoteli združni hlev — nekaj vzornega, modernega za celo dolino. Odkar spadamo v Italijo, se narod zelo peča s prešičerejo. Jaz bi svetoval še konjerejo, ker pri nas je veliko pomanjkanje konj.

Za prospah živinoreje je potrebno gnojenje travnikov. Naš kmet je v zadnjih letih uporabil cele va-

gone gnojil za travnike, ko pred 30. leti še sanjal ni o gnojenju travnikov.

Poznate Reško dolino po sadjereji! Kdo je poznal pred 40. leti našo sadjerejo? Danes je sadjereja zelo razvita. Ob letini so tisoči in stotisoči došli za sadje. V enem letu med vojno je prejela Reška dolina za sadje 1 milijon kron.

V naših krajih je mnogo ljudi, ki nimajo zemlje, ali pa je imajo zelo malo. Imenovali bi take: hišnike in delavce. Veliko ljudi je tudi izseljenih, zlasti hišnikov in delavcev: v Ameriki, Nemčiji in Jugoslaviji. Iz Reške doline je odsotnih do 2500 ljudi. Najbolj so izseljeni iz Podgraj, Kuteževa, Trepčan in Zabič, Tominj. Vsak izseljenec pa še ni srečen. Vsak je svoje sreče kovač, pravi pregovor.

Jaz imam 2 načrta, da se ustavi izseljevanje.

Pri nas je treba tovarn in domačih obrti, da bi tudi mali kmetje, hišniki in delavci, kaj zaslužili. Cementno tovarno so hoteli že pred več leti zgraditi. Le žal, da se ta misel ni uresničila.

Imamo več opekarn, ki izdelujejo razno opeko. Opekarna v Kosezah pri Ilirski Bistrici dela, a na Bukovici stoji. Še celo o premogu v naši zemlji se je govorilo. Manjka pa ljudi in kapitala, da bi dvignili premogovni zaklad. Ustanovitev lesne zadrugе bi našemu kmetu zelo koristila in nekoliko omejila oderuštvo.

Med domačimi obrtmi naštejemo: sodarstvo, mi-zarstvo, izdelovanje suhe robe.

V Reški dolini posedujemo velike vodne sile, a nedostaje gospodarskih moči, ki bi omogočile, da bi jih izrabili. Na stotine manj premožnih bi živelo od teh vodnih sil. Če bi jih izkoristili na združni podlagi, bi bilo to za nas velikega gospodarskega pomena.

Še nekaj želimo mi v Reški dolini. Težko čakamo, da se uredi razmere med Italijo in Reško državo. Za Reško dolino je namreč Reška država življenjskega pomena. Naša dolina izvaža: krompir, sadje, žganje, zelje, repo, seno, opeko, živino itd.

Za gospodarski napredek je treba ne le časopisov, voditeljev, denarja, volje, ampak tudi šol. Ljudske šole je treba vendar enkrat modernizirati. Za

mladeniče so zimski gospodarski tečajji življenjskega pomena.

Mi hočemo živeti na tej zemlji — lastniki naših pradedov. Tukaj smo bili, tukaj smo in tukaj hočemo ostati.

Ti pa Reška dolina odločno naprej po začrtani gospodarski poti!
J. D.

Kmetijski vestnik.

Laška detelja.

(Inkarnatnica.)

Najvažnejša izmed krmskih rastlin, ki se sejejo v jeseni, je neoporečno laška detelja, pri mas tudi svinjska detelja imenovana. Ona se zadovolji z vsako zemljo, ter daje največ in najboljše pomladanske zelene krme. Ta rastlina ima poleg te dobre lastnosti tudi še to, da sprejema potrebni dušec iz ozračja in se uporablja vsled tega tudi uspešno za zeleno gnojenje.

Navadno se seje ta detelja na njive preorane v laz; seje se jo pa tudi med turšico, osobito pa v činkvantin. Malokdaj se seje sama, marveč se seje pomešana z ržjo ali pa z ječmenom.

Kar se tiče tal, mi ta detelja, kakor je bilo že na početku rečeno, prav nič izbirčna. Dobro uspeva celo na suhih in srednjerodovitnih tleh; seveda ugaja ji najbolj srednje zvezna in takšna zemlja, ki vsebuje precej apna in takšna, na kateri voda ne zastaja.

Če je zemlja rahla, zadošča, da se jo kar površno zrahlja, ako je pa bolj zvezna, se jo mora seveda na vsak način precej globoko prerahljati s kakim modernim plugom.

Ko je oranje dovršeno, naj se njiva prav dobro z brano povleče, da se kepe dodobra razrušijo.

Če je zemlja pusta, treba jo je pognojiti; v to svrhu naj se uporabljajo samo umetna gnojila in sicer fosfornata in kalijevnata.

Za vsak hektar površine je vzeti po 4 do 4½ kv superfosfata in 130 do 150 kg kalijeve soli (na njivo 130 do 150 kg superfosfata in 40 do 50 kg kalijeve soli). Ta gnojila se morajo razstrositi na vsak način že pred preoravanjem.

Da se doseže primeren uspeh, je treba poskrbeti za to, da se seme pravočasno poseje in da je seme primerno.

Nekateri sejejo to deteljo prav zgodaj, kar pa je napačno. Kajti, če se poseje seme že sredi poletja, ter je zemlja le količkaj vlažna, izkali seme v kratkem; ako nastopi potem suša, setev uvene in včasih celo usahne.

Pripomniti je treba, da prenese inkarnatnica lažje mrzloti nego sušo, zato priporočam, naj se jo nikar prezgodaj ne seje; najboljši čas za sejanje te detelje so zadnji dnevi avgusta in prvi dnevi septembra meseca.

Za setev naj se uporabi očiščeno seme, neoluščeno pa samo tedaj, če ga je kdo sam pridelal, sicer se s kupovanjem neoluščenega semena prav lahko opehari.

Očiščenega semena zadostuje za vsak ha 25 kg ali za njivo 8 kg, neoluščenega pa 60 za ha ali za njivo 20 kg.

Dobro je, če se ne obseje vseh njiv hkratu z laško deteljo, marveč da se obsejejo razne njive v primernih presledkih z razliko nekaterih dni, kajti v tem slučaju se ima potem spomladi dalj časa neprezrelo zeleno krmo.

Seme se seje kar naček z roko. Posejano seme naj se nalahkem pobrana.

S košnjo naj se prične spomladi takoj, ko se začne detelja razcvetati, sicer postane pozneje pretrda in za takšno živino večkrat prav nič ne mara. Priporočam se, da se uporablja inkarnatnica sploh le kot zelena krma, kajti posušena ni mnogo vredna.

Na površini 1 ha se pridelala 150 do 250 kv zelene krme.

Gnojite strniščni ajdi.

Osobito v naših krajih zavzema ajda kot drugi pridelek važno mesto. Marsikateri kmetovalec pa je začel sejanje ajde opuščati, češ, da premalo obrodi in se ne briga dalje za to, da bi našel vzrok pičlemu pridelku. Uverjen naj bo, da tiči vzrok temu pičlemu pridelku edino le v preslabo pognojeni zemlji. Kajti tudi ajda potrebuje kakor vsako drugo žito redilnih snovi in sicer kalija še enkrat toliko, zato pa ima gnojenje s kalijevnatimi gnojili pri ajdi zelo velik učinek. Na vsak način pa je treba gnojiti ajdi tudi s fosfornatimi gnojili. Na strnišču, na katero se ajda pri nas navadno seje, pa teh snovi ni dovolj.

Gnojenje s hlevskim gnojem nima pravega uspeha, pač pa gnojenje z umetnimi gnojili in sicer s fosfornatimi in kalijevnatimi. Za gnojenje ajd naj se

uporabijo lahko raztopna umetna gnojila in sicer superfosfat in kalijeve soli.

Za vsak hektar površine je vzeti 3-4 superfosfata in 1-1½ kv 40% kalijeve soli ali za njivo površine 100-130 kg superfosfata in 30 do 50 kg 40% kalijeve soli.

Ti gnojili naj se tik pred sejanjem pomešata ter raztrosita enakomerno po preorani njivi, nalkar naj se ajda poseje in z brano zavleče.

V. Dominko.

PREDENICA.

Ako pregledaš različna deteljišča, najdeš predenico zelo razširjeno.

Kaj je predenica? Znanstveno ime za predenico je *Cuscuta Trifolii* ali *Cuscuta Epithimum*. To je rastlina, ki raste naslonjena na druge rastline od njihovega soka, ne da bi imela lastne korenine, potem katerih bi dobivala iz zemlje potrebne redilne snovi.

Kako pride predenica na polje? Najlažje se širi predenica potom semena, ki pride navadno na njivo skupaj z onim detelje ali lucerne. Potem pride na polje tudi s hlevskim gnojem, v katerem se nahaja večkrat seme predenice, ki ima izvor v krmi iz travnikov in deteljšč, ki so bili od iste zaraženi.

Predenica se širi na ta način, da vzide iz semena tanka nit, ki ima tudi malo koreninico, katera se pa takoj posuši. Tudi ostala nit bi se posušila, ako bi bila navezana na samo sebe. Toda nit se nasloni na bližnjo rastlino, deteljo ali lucerno, se je oklene ter se zaje v njeno telo s svojimi saskami, potom katerih črpa iz rastline življenjske snovi, dokler rastlina ne ovne in se končno ne posuši. Nit se deli in razmnožuje, prestopa na druge rastline in tako nastanejo na deteljišču ali travniku kolobarji, ki so na sredi goli, na robu so pa vse rastline prepletene s tankimi nitkami sive do rumenkaste barve. Te nitke nimajo peres temveč le cvetove in semena. Ko se travnik oziroma deteljišče pokosi, kosci navadno ne pazijo na predenico, ter pokose vse skupaj. Ko se seno suši, menja isto večkrat prostor, seme predenice se tako razširi in na ta način more samo eno seme predenice, ki je manjše od deteljinega v enem letu zaraziti cel travnik, in v dveh, treh letih je celo deteljišče ali travnik popolnoma uničen. To je opazil že marsikateri naš kmetovalec a le malokateri je segel po pravih sredstvih, da bi to zlo onemogočil ali odpravil.

Kakšna sredstva imamo proti predenici? Proti zlom in boleznim je skoro vedno dvoje vrst sredstev in sicer taka, ki zlo onemogočujejo in taka, ki ga uničijo.

Za onemogočenje predenice je predvsem potrebno da uporabljamo pri setvi čisto seme. Kadar

se kupuje seme, jamči skoro vsak trgovec s svojo dušo, da je seme čisto in vendar se pokaže potem na polju predenica. Dobro je, če se da preiskati seme detelje in lucerne kakemu kmetijskemu preizkuševališču; ker pa to ni vedno mogoče in pri nas tudi ne v navadi, naj vsak kmetovalec predno poseje seme detelje, da isto na drobno sito, ki bo prepustilo skozi predenično seme in drugi morebitni plevel, ne pa pristnega semena samega.

Onemogočevalno sredstvo je tudi, ako na deteljiščih ne uporabljamo domačega hlevskega gnoja, ker je med tem mnogokrat primešanih mnogo semen različnega plevela in tudi predenice. Za kmetovalce naj velja načelo: ves hlevski gnoj na oranice, na travnike in deteljišča le umetna gnojila.

Nadaljne onemogočevalno sredstvo je tudi opustiti setev detelje in lucerne na takem zemljišču, kjer se je pokazala predenica in to skozi dobo 7-8 let.

Ako se pa predenica že nahaja na travniku, oziroma deteljišču, imamo za odpravo iste več sredstev, ki pa niso vsa enako uspešna. Najuspešnejše sredstvo ostane vedno sledeče: Mesta, kjer se je pojavila predenica naj se pokosi in sicer pol metra čez kolobar, ki so ga niti že dosegle. Pokositi oziroma požeti se mora kolikor mogoče globoko, celo mesto naj se pokrije s slamo, polije nekoliko s petrolejem in zažge. Potem naj se celo mesto prekoplje in zopet poseje; najbolje je posejati prekopano mesto prvo leto z ovsom in šele drugo leto z deteljo.

Nekateri predlagajo poškopiti zaražena mesta z železnim vitrijolom in sicer 20%, drugi potrositi prostor s kalijevim superfosfatom, nekateri pravijo, da so imeli uspeh z navadnim pepelom itd., a gotovo je zgoraj navedeno sredstvo najuspešnejše. V slučaju pa, da je mest, ki bi jih morali prekopati preveč, naj se preorje cela njiva in na isto ne seje skozi 7-8 let nobene detelje.

I. Rustja.

×

Mladi purani. Komaj izvaljeni, so mladiči zelo občutljivi za mraz, dež in pregorko solnce. V prvih dneh jih je treba po večkrat na dan izdatno krmiti. Če vpijejo, je znamenja, da so lačni. Naj se jim dajejo na drobno zrezana jajca, pomešana s kruhovo skorjo. Peti dan že lahko dobivajo dobro zasekano koprivino perje, pomešano s plevami. Tudi dobro kuhan ječmen se jim lahko daje, ker pospešuje tek. Navadna pijača je čista voda, le če se opazi, da so kiljav, naj se vodi prilije malo mlačnega vina. Koncem prvega meseca se jih že sme krmiti z vsemi žitnimi vrstami. Tako piše dr. Bianchi v padovanski *La Voce dei Campi*. (Kmetijski glas.)

Zadružni glasnik.

Občni zbor „Zadružne zveze“ v Gorici.

V ponedeljek dne 26. junija predpoldne se je vršil v Gorici pri »Jelenu« občni zbor naše goriške zadružne matice »Zadružne zveze« v Gorici. Udeležba je bila sicer prav lepa, vendar nas ni zadovoljila. Vojni in povojni čas nas je obremenil z neko dušečo moro, ki nam ne pusti priti do razmaha. Vsi čutimo, da smo šibki in nebogljani, da posameznik ne pomeni skoro ničesar, da je naša gospodarska rešitev samo in edino v krepko razvitem zadružništvu, vendar se ne moremo otresti tiste odurne sebičnosti, ki nas je zastrupljevala zadnja leta. Vojna je kruta, trdosrčna, divja, prostaška, zato zatre v človeku vsa plemenitejša čustva, ga napravi nesprejemljivega za vse vzvišenejše nazore, ter ga otopi. Zato se je v teh časih tako bohotno razraslo brezsravno vojno dobičkarstvo in verižništvo. Do danes se je položaj sicer v marsičem že zboljšal, vendar tičimo še globoko v dušnem razpoloženju, ki ga je ustvarila vojna. Nagon samoohranitve, ki se je vsled nebrojnih nevarnosti vojnega časa izprevergel v najogabnejšo sebičnost, se še ni očistil. Razum nam sicer jasno pravi, da je samo v tesni vsestranski organizaciji naša rešitev, toda naša srca so še zastrupljena, naše čustvovanje je še sebično. Zato nas misel zadružništva ne prekvasi kot bi nas morala, zato naša zborovanja niso tako obiskana kot bi bilo pravilno.

Kmalu po deveti uri zjutraj je g. predsednik A. Vuk otvoril občni zbor, ugotovil, da je bil pravilno sklican in konstatiral sklepčnost. Pozdravil je došle zastopnike včlanjenih zadrug, zlasti pa g. dr. Agneletta iz Trsta, predsednika tržaške »Zadružne zveze«. Spomnil se je tudi med letom umrlega vrlega zadrugarja g. Franca Rojca iz Sovodenj, čegar spomin so navzoči počastili s tem, da so se dvignili iz sedežev.

Nato je prešel k prvi točki dnevnega reda: poročilu načelstva o poslovanju leta 1921, ter je podal poročilo, ki ga danes objavljamo. Ker bi nam celotno poročilo o občnem zboru zavzelo preveč prostora, bomo o nadaljnem poteku zborovanja poročali prihodnjič.

Poročilo načelstva podano po predsedniku g. A. Vuku.

Predsednik A. Vuk je podal obširno poročilo, katerega priložujemo skoro v celoti:

Po zadnjem občnem zboru, ki se je vršil dne 25. 5. 1921. je sklicala »Zveza« en izvanredni občni zbor, na katerem so se poleg razpravljanja o važnih zadevah — spremenila »Zvezina« pravila. Odbor je imel 55, nadzorstvo pa 4 seje.

Največjo skrb je posvečal odbor zamenjavi v Ljubljani naloženih kron. Prizadetim ministrstvom

so se pošiljale pismene vloge, ter pospeševalne br-zojavke. Ponožno se je pri ministrstvih tudi osebno interveniralo. Posebno se je za zamenjavo zanimal g. poslanec Šček. Po njegovem prizadevanju nas je v zadevi zamenjave denarja podpirala It. ljudska stranka. Z največjim naporom se je končno dosegla delna zamenjava »Zvezine« naložbe v Ljubljani t. j. okroglo 1,800.000 kron, ki so ležale tam v ne-žigosanih avstro-ogrskih bankovcih. Znesek okroglo 800.000 kron, ki ga imamo naloženega pri Zadružni zvezi v Ljubljani na tekočem računu, je ostal neizmenjan. Vlada vstraja na stališču, da se vprašanje zamenjave tega in po drugih zadrugah v Jugoslaviji naloženega denarja, reši potom trgovinske pogodbe z omenjeno državo. Odredba, ki je določala zamenjavo se je ukinila. Kot začasno nadomestilo je izdala vlada naredbo, ki določa garancijo za one denarne zadruge, ki so vsled zamenjave in vojnih posojil pasivne. Odredba Vam je iz poročila »Gospodarskega lista« znana. Omeniti moram le, da je za naše zadružništvo neugodna, ker mu nič ne nudi. Odredba določa, da morajo zadruge, ki hočejo sploh trajno obstojati, same iz letnih dobičkov pokriti zamenjavno in vojnoposojilno zgubo. Ako tega v 25 letih ne dosežejo morajo likvidirati. Tudi je v tej odredbi še cela vrsta neugodnosti za naše zadruge. Edino ugodnost nudi odredba članom zadrug, ker jih odvezuje zaveze za prej imenovane zgube. Na vsak način bode naloga »Zveze«, da nadaljuje akcijo za zamenjavo v smislu prvotno izdane odredbe, ter se zadovoljujemo z garancijskim zakonom le za vojnoposojilne zgube.

Finančni položaj »Zveze« je bil tak, da je obveznostim v redu zadoščala. Tudi je »Zveza« dovoljevala v veliki meri kredite. Finančni položaj »Zveze« bi bil lahko še mnogo boljši, ako bi se članice zavedale svoje dolžnosti. Mnoge članice so proti pravilom nalagale svoje preostanke v druge zavode. Zopet so nekatere držale večje svote denarja dalj časa brezplodno doma. Zdi se, da so nekatere članice celo denar pri »Zvezi« dvigale, ter ga naložile drugam, po njih mnenju, bolj na varno. Večje zneske ima »Zveza« še vedno imobilno naložene. Posebno pride tu v poštev vloga pri Podružnici Ljubljanske Kreditne banke v Gorici.

Z blagovnim prometom se je Zveza pečala previdno. Skušnje so pokazale, da je previdnost na mestu. Vsled nestalnosti cen je pri blagovnem prometu velik riziko. »Zveza« ne more takega rizika prevzeti nase, vsled tega ne more kupovati blaga za lastne zaloge, ampak le za svoje članice po prednaročilu. Tega načina se je »Zveza« držala pri naro-

čilih na umetna gnojila, žveplo in vitrijol. Poslovanje v tem oziru je bilo precej živahno, oziroma je napram prejšnjemu letu, napredovalo. Članice so se po večini odzvale povabiku na prednaročilo, vendar so mnoge tudi s prednaročilom odnašale, ter iskale blago takrat, ko so ga člani že potrebovali.

Ogromno delo se je izvršilo od zadnjega občnega zbora pri urejevanju knjigovodstva. Vsled nejasnih odlokov so se svoječasnno spremenili vsi računi v lire po 40%. Iz nadaljnjih odredb se je razvidelo, da je treba gotove kronske vloge izločiti iz 40, oziroma 60% zamenjave. Te zneske se je priznavalo pozneje po srednjem dnevnem kurzu v lirah. Ker se je kurz spreminjal, so se tudi priznanja temu primerno spremenila. Konečno je jugoslovanska krona neprenehoma padala. Da se postavi knjigovodstvo na realno podlago, so se tekom leta 1921. izločile vse po 3. nov. l. 1918. vložene krome iz lirskega knjigovodstva in se je uvedel poseben račun jugoslovanskih kron. Ta zadeva je danes urejena. Povzročila pa je precej nespোরazumljenj. Nekateri zadruga so smatrali priznanje teh kron v lire kot končno veljavno. Slišali so se očitki, da »Zveza« ni dala v tem oziru pravočasno primernih pojasnil. Povdariti moram, da »Zveza« ne more biti odgovorna za nejasne odloke vlade, kakor tudi ne za vedno spreminjajoče se odredbe. »Zvezine« informacije se manašajo vedno na istočasno obstoječe zakone in vladna pojasnila.

Obrestna mera je tudi konečno urejena. Hranilne vloge obrestuje Zveza po 4½%, posojila daje po 6½%. Takega obrestovanja se v letu 1921 ni mogla »Zveza« držati, ker je ležalo v Jugoslaviji 1.800.000 kron brez obresti, 800.000 kron pa se je obrestovalo po 3% v kronah. Vsled tega je obrestovala Zveza stare vloge le po 3%. Razne zadruga niso bile s tem zadovoljne. Povdariti treba, da taka nezadovoljnost ni bila na mestu. Krome, ki so ležale neplodonosno naložene v Jugoslaviji so bile last zadrug. Ako bi zadruga ta denar samostojno naložile v Jugoslaviji, bi jim prvič ne donal v lirah niti 1%, obresti, drugič bi morale same skrbeti za zamenjavo, katere bi po večini ne dosegle. Tako so se jim pa krome pri »Zvezici« brez vsakega truda zamenjale po 60% v lire, ter je 1½% odstotna razlika, katero so utrpeli na obrestih, jako mala nesreča.

Velik korak na združnem polju se je napravil z organizacijo stavbinskih zadrug. »Zveza« se je za to organizacijo zavzela, in uspeh se je po veliki meri posrečil. Od stavbinskih zadrug ima dežela precejšnje ugodnosti. Prvič ostane velik del obnovitvenega denarja v deželi, drugič se obnovitev tem potom pospešuje. Koč združna organizacija so pa stavbene zadruga nepopolne. Bati se je, da po obnovitvi večina teh zadrug zgine, kajti pri večini se polaga premalo važnosti na upravno vodstvo. Pri ustanavljanju so mislili na vse, le na primerno knji-

govodstveno in komercialno izobraženo osobje ne. Pri nas je sploh taka razvada, da se zanemarija organizatorični del. Zdi se škoda vsakega vinarja, ki ga izdamo za knjige, papir in uradniško osobje. Za gašenje apna se zahteva že primerno znanje, za knjigovodstvo ga pa ni treba. Posledice se marsikje že kažejo. »Zveza« bo morala, ako gre tako naprej, nastaviti par uradnikov, ki bodo spravljalni v red zavženo upravo mnogih teh zadrug. Enaki pogreški se pojavljajo sicer pri vsem našem združništvu. Na zvezo dežujejo zahteve po uradnikih, ki naj pridejo urejevati knjige. Marsikje je treba izvršiti tako delo za 8 let nazaj. Vendar je to pri denarnih zadrugah lažje, ker je delo bolj šablonsko. Produktivne zadruga je treba že drugače urediti. Knjigovodstvo teh zadrug bi moralo biti na tekočem. Toda ne samo to: pri teh zadrugah moramo polagati veliko važnost na splošno organizatorični način upravljanja. Poleg navadnega knjigovodstva bi produktivne zadruga morale voditi razne kontrolne knjige o zalogah in vporabi materijala tako, da bi niti ena deska ne mogla izginiti, ne da bi nas knjige na to ne opozorile. V resnici so se zgodili slučajji, da se je plačal račun za blago, katerega ni zadruga nikdar prejela. Naj bi ta pravočasni opomin pospešil preustroj upravne strani naših produktivnih zadrug.

Ustrezajoč splošni želji, utemeljeni po § 3 točka 1 spremenjenih pravil je začela »Zveza« izdajati »Gospodarski list«. Da je bil potreben smo vsi prepričani. Upam, da je dosedaj svoji nalogi dobro služil.

»Zvezino« tajništvo je skrbelo za stike s sorodnimi organizacijami v državi. »Zvezin« tajnik se je vdeležil dveh združnih kongresov in sicer v Treviso in Milanu, ter bil deloma v zamenjalne svrhe deloma glede stikov z združnimi organizacijami 2 krat v Rimu.

»Zveza« je tekom leta nadaljevala z revizijami zadrug. To delo bi hitreje napredovalo, ako bi imele zadruga knjige v redu. Ker pa tega navadno ni, se delo pri revizijah zavleče.

Koč pripomoček k tesnejši združitvi celokupnega združništva moramo beležiti ustanovitev Gospodarskega sveta v Trstu, v katerem so poleg drugih gošpodarskih korporacij zastopani obe »Združni zvezi«. Posebnosti o delovanju te organizacije ni mogoče poročati, ker se še ni razvilo pravo delovanje. Upam, da nam bode mogoče na prihodnjem občnem zboru s takim poročilom obširneje postreči.

×

Združno gibanje v Italiji.

Združna misel je posebej po vojni zajela široke vrste italijanskega naroda. Združništvo ni le močna obramba revnih stanov proti izkoriščevanju, ampak je postalo tudi ugleden činitelj v državnem življenju.

Svoj veliki vpliv zastavlja italijansko združništvo že vrsto let zlasti v to, da bi podrlo ovire, ki jih stavljajo zastareli zakoni, vlada in mogočno uradništvo razvoju združne organizacije. Daljni cilj teh naporov je, doseči, da vsi javni organizmi priznajo zadrugo za neposredno javnokoristno ustanovo v nasprotju z zasebnimi podjetji. Ni torej brez pomena, če zasledujemo združno gibanje države, ki ji pripadamo. Resnica je namreč ta: Čim bolj močno, disciplinirano, obsežno in vplivno bo združništvo celokupne države, tem bolj upoštevano in vplivno bo tudi naše združništvo. To je temeljna resnica, ki jo mora vsak združni delavec upoštevati.

Zadruga je po svoji naravi organizacija malega človeka. Umevno je, da je tudi v Italiji našlo združništvo največ navdušenih pristašev in delavcev v onih velikih skupinah, kjer so združene delovne množice. Najmočnejšo in najobsežnejšo združno organizacijo so zgradili ljudovci (popolari, bele zadruge), njim sledijo socialisti (rdeče zadruge). Število in promet teh zadrug je rasel v zadnjem desetletju v strmi črti. L. 1910 je imela Italija 5.065 zadrug (le devetkrat več kot je že takrat imela članic Zadruga zveza v Ljubljani!), dne 1. VII. 1920 že 16.000 in uradno štetje dne 31. III. 1921 je prineslo podatek, da obstoja v Italiji 19.210 zadrug. (Bolletino del Lavoro 1921). Od tega pripada 40 odstotkov zadrug mogočni Glavni združni zvezi Italije; (Confederazione cooperativa italiana), ki so jo v dolgem in napornem delu ustvarili ljudovci. Ker je ta organizacija najpomembnejša in našemu združnemu gibanju po osnovnih idejah in ustroju najbolj sorodna, skušamo podati skromno sliko o njej.

Glavna združna zveza Italije.

Bele zadruge so zasnovane na socialni ideji, da zadruga ni navadno trgovsko ali finančno podjetje, da tudi ni le skupna nakupovalnica in prodajalnica gospodarsko šibkih, — ampak da je zadruga tudi šola, kjer naj se ljudje učijo socialno misliti in socialno t. j. ne za svoj žep, ampak za celo zadrugo delati. Največ sil za svojo rast je črpalo belo združništvo iz te socialne ideje. Radi te plemenite ideje so kmetje, duhovniki, delavci in razumniki šli nesebično na združno delo, so ustanavljali in vodili skozi boje in težave zadruge in jih slednjič združili v čudovito enoto, o katere moči naj govorijo številke. Glavna združna zveza Italije je imela koncem leta 1921. učlanjenih 7.765 zadrug. Glavno tajništvo v Rimu ima trojno nalogo: Zastopati interese združništva napram vladi, mednarodnemu svetu in javnosti; na podlagi obširnega gradiva in študija naj daja celokupnemu združnemu gibanju ljudovcev enotno smer; slednjič je tudi vrhovni razsodnik in nadzornik združništva. Glavna zveza sestoji iz šestih združnih

zvez, ki so si razdelile delo in so v lastnem delokrogu samostojne. Te združne zveze so: 1. Italijanska zveza kreditnih zadrug (57 pokrajinskih zvez z 2116 zadrugami) — 2. Vsedržavna zveza konsumnih zadrug (68 pokrajinskih zvez z 3.340. zadrugami) — 3. Vsedržavna zveza produktivnih in delovnih zadrug (33 pokrajinskih zvez in 694 zadrug). — 4. Vsedržavna zveza kmetijskih zadrug. (64 pokrajinskih konsorcijev in 800 zadrug.) 5. Italijanski konsorcij ribiških zadrug (40 zadrug). — 6. Glavno tajništvo zadrug bivših vojakov. (625 zadrug.)

Da zgradi združništvu solidno finančno središče in ga osvobodi od prevlade bančnih podjetij, je Glavna zveza osnovala l. 1919. Delovno in združno banko (Banca del Lavoro e della Cooperazione) z glavnico 6 milijonov lir, ki so jo podpisale izključno le bele zadruge. Banka ima sedež v Milanu in podružnice po vseh velikih združnih središčih. Posebne važnosti je ta zavod za združno rešitev zemljiškega vprašanja. Delovna in združna banka je zbrala v kmetijem tehničnem uradu krog odličnih strokovnjakov, ki imajo nalogo, oddajati mnenja glede podelitve kredita zadrugam, zlasti pa v slučajih, ko zadruge nakupijo veleposestva, da jih parcelirajo med kmetijske delavce in male kmete. V čevih letih je banka pripomogla 37 zadrugam, da so nakupile 3442 hektarjev zemlje in 21 zadrugam je dala kredit, da so skupno vzele v najem 2.629 ha polja. To delo je šele v začetkih; je pa prvi korak na poti do važnega cilja: Dati zemljo onemu, ki jo obdeluje, — potom zadrug!

Začrtali smo ustroj te največje združne matice. Premotrimo sedaj cilje in delo posameznih panog. (Konec prihodnjič.)

Amortizacija izgubljenih ali ukradenih hranilnih knjižic.

Mnogokrat se pripeti, da vlagatelj izgubi hranilno knjižico. Tudi tatje jih radi odnašajo. Kaj naj v tem slučaju stori vlagatelj, kaj zavod, pri katerem je denar vložen? —

Vlagatelj naj se takoj, ko je opazil da je izgubil knjižico ali da mu je bila ukradena, zglosi pri zavodu, pri katerem ima naloženo denar, ter naj ta dogodek naznani.

Zavod naj iz knjige za hranilne volge ugotovi, kako številko nosi dotična hranilna knjižica in na kak znesek se glasi. Tudi naj vpiše na dotičnem računu v knjigi za hranilne vloge, da se je knjižica izgubila in da se vloga ne izplača.

Nato naj zapiše na listič štev. hran. knjižice in znesek vloge, in naj ga izroči vlagatelju. Vlagatelj ali v njegovem imenu prizadeti denarni zavod naj napravi na trgovsko sodnijo prošnjo, da se uvede amortizacijsko postopanje.

Prošnja naj se glasi tako-le:

K. Okrožna sodnija, trgovski oddelek,

v .....

Izgubila se je (ali ukradena mi je bila) hranilna knjižica št. 135 Hranilnice in posojilnice v Trziču, glaseča se na ime Frančišek Orel, Trzič; vloženi znesek 1413 lir.

Da se prepreči zloraba od strani nepoštenega najditelja te knjižice, prosim:

K. okrožna sodnija, blagovoli uvesti radi zgornje knjižice amortizacijsko postopanje in izdati tozadevni odlok.

Trzič, dne 10. julija 1922.

Frančišek Orel.

Kot odgovor na to prošnjo prejme vlagatelj od sodnije odlok, v katerem je naveden rok, kdaj poteče amortizacija hranilne knjižnice (navadno po preteku enega leta) in poziv na plačilo pristojbine za tozadevni uradni razglas. — Pristojbino, ki je z ozirom na sedanje cene v tiskarnah še precej visoka, je treba takoj plačati.

Po preteku amortizacijskega roka napravi vlagatelj na isto sodnijo tako-le prošnjo:

K. Okrožna sodnija, trgovski oddelek

v .....

S tamošnjim odlokom z dne ..... št. .... je bilo dovoljeno amortizacijsko postopanje radi hranilne knjižice št. 135 Hranilnice in posojilnice, Trzič, glaseče se na ime Frančišek Orel, Trzič; vloženi znesek 1413 lir. — Tozadevni razglas je bil objavljen v uradnem listu »Osservatore Triestino«.

Ker se tekom amortizacijske dobe ni nihče oglasil, prosim: K. okrožna sodnija proglašaj zgoraj navedeno hranilno knjižico za amortizirano.

Trzič, dne 15. avgusta 1923.

Frančišek Orel.

Šele takrat, ko je rešila sodnija tudi drugo prošnjo in izdala odlok, nastopi dolžnost dotičnega denarnega zavoda, da izda za izgubljeno hranilno knjižico duplikat, s katerim potem vlagatelj lahko dvigne svojo vlogo.

Obe vlogi, prvo in drugo je treba kolkovati. Višina kolka je odvisna od vrednosti predmeta, ki ga je amortizirati.

Alojzij Bajec.

„KNJIGOVODSKI TEČAJ“.

Četrty vzorec (glej stran 60 »Gospodarskega lista«), ti predstavlja »Knjigo za deleže«. — Te knjige ne smeš zamenjati z »Imenikom članov«. Medtem, ko vpisujemo v imenik članov člane in deleže le po številu, vpisujemo v »Knjigo deležev« svoje, ki jih je vplačal vsak posamezni član na deleže. Knjiga je razdeljena v 10 rubrik. Desna polovica, to so rubrike 6, 7, 8 in 9, je prirejena za vpis vplačanih, leva polovica, to so rubrike 1., 2., 3. in 4. pa za vpis izplačanih deležev. V 10. rubriko desna polovica, predpišemo konec leta obresti deležev v znesku, ki ga vsako delo določi občni zbor, v 5. rubriki, leva polovica, obremenimo člana, ko mu izplačamo te obresti.

Iz vzorca je razvidno, da je član Brezigar Franc pok. Janeza, posestnik, Trzič, Via Carducci št. 5 dne 6. 1. 1922. pod številko blag. dnevn. 1 vplačal za 1 delež znesek 20 Lit. Oglej si, kako je izvedena ta vknjižba na vzorcu in moja razlaga postane nepotrebna!

Peti vzorec (glej stran 78. »Gospodarskega lista«) ti predstavlja »knjigo za hranilne vloge«. Že naslov sam ti pove, da je to tista knjiga, v katero prenašamo iz rubrike 7. našega »blagajniškega dnevnika in razdelnika« vplačane in dvignjene hranilne vloge. Cela knjiga, kakor vzorec kaže, je razdeljena v 11 rubrik. V nasprotju s splošnim knjigovodskim načelom, da služi leva stran knjige za bremenopise, desna pa za dobropise, sem to knjigo priredil tako,

da služi leva stran, rubrike 1—5 za vloge t. j. dobropise, desna stran rubrike 6—11 pa za dvige, t. j. bremenopise. Postavljam se glede te izjeme na stališče lajika, kateremu je moj tečaj namenjen, in kateri bo logično sklepal, da vlagatelj najprej nalaga, potem še-le dviga.

Da boš lažje razumel razlago glede vodstva te knjige, ti priporočam, da si natančno ogledaš vzorec. Iz tega povzameš, da je Fornazarič Marija iz Gorice vložila dne 1. 2. 1922 pod številko blag. dnevnika 118 znesek 10.000 Lir. Če pogledaš rubriko za rubriko, kako je vknjižba izvedena, lahko moja razlaga odpade. Ostaja pa nekaj, nakar te moram posebej opozoriti, t. j. na »Narasle obresti do 31. decembra vlagatelju v dobro«. V 4. rubriki najdeš poleg vloženega zneska 10.000 Lir številko 11 in v 5. rubriki znesek L 412.50. To se pravi, da je vlagateljica naraslo od vloge 10.000 Lir, ki jo je vložila 1. februarja na 4½% obrestih za 11 mesecev 412 Lir 50 stot.

Ker je vložila vlagateljica:

dne 1. 3. pod številko blag. dnevnika 157	
nadaljnih	L 10.000'—
dne 8. 5. pod številko blag. dnevnika 189	
nadaljnih	L 10.000'—
dne 1. 7. pod številko blag. dnevnika 213	
nadaljnih	L 20.000i—

te opozarjam, da velja glede teh zneskov isti način vknjiževanja in zaračunavanja obresti kakor pri prvi

vlogi, z razliko, da čim poznejše je bil vložen denar, tem krajši je čas obrestovanja.

Glede obrestovanja hranilnih vlog velja to le načelo: Obresti se zaračunajo samo za cele mesece. Zato dobi vlagateljica od zneska 10.000 Lir, ki ga je naložila 8. maja, obresti le za 7 mesecev, to je za mesece junij, julij, avgust, september, oktober, november in december, medtem, ko za čas od 8. do 31. maja ne dobi nikakih obresti. Tak način zaračunavanja obresti je pravičen, ker tudi zavod, ki je sprejel hranilno vlogo, ne more iste že koj drugi dan obrestonosno naložiti.

Preideva na drugo, t. j. na desno stran hranilne knjige, rubrike 6. do 11. in konstatuje, da je vlagateljica dvignila dne 15. 3. 1922 pod številko blagaj. dnevnika 125 znesek 10.000 Lir. Tudi tu te moram opozoriti na »Narastle obresti do 31. decembra vlagatelju v breme«.

Te namreč računamo tako, da obrnemo odlomek meseca zopet sebi v korist, kar se zgodi na ta način, da obremenimo vlagatelja za obresti dvignjene vloge, tudi če jo je dvignil še-le proti koncu meseca, za celi fisti mesec, v katerem jo je dvignil. Zato smo obremenili vlagateljico Marijo Fornazarič za vlogo 10.000 Lir, ki jo je dvignila 15. 3. za obresti za celih 10 mesecev, dasi je od 15. marca do 31. decembra le 9½ mesecev.

Preideva h konecletnemu zaključku te knjige. Pričneva pri rubriki 3. Tu sva seštela vložene zneske in dognala da je vložila vlagateljica skupaj . . . . . 50.000 Lir

Nato seštejeva v rubriki 8. dvige, pri čemur sva dognala, da je dvignila vlagateljica . . . . . 10.000 Lir

Če sedaj odštejeva od svote vlog, svote dvigov, dobiva konecletno stanje hranilne vloge, ki znaša v našem slučaju . . . . . 40.000 Lir

Na isti način doženeva tudi konecletno obrestno stanje:

Seštejeva v rubriki 5 »narastle obresti vlagatelju v dobro.« Naštela sva . . . . . 1.500 Lir

Preideva nato k rubriki 10. in seštejeva tam »narastle obresti vlagatelju v breme«. Naštela sva . . . . . 375 Lir

Če sedaj odštejeva od naraslih obresti v dobro, narastle obresti v breme, naj-

deva razliko . . . . . 1.125 Lir

To se pravi, da znašajo narastle obresti te vloge 1125 Lir.

Ko sva na ta način na posebnem lističu dognala stanje vloge in stanje naraslih obresti, vpiševa, kakor vidiš na vzorcu, dne 31. 12. stanje vloge 40.000 Lir v rubriko 8. in stanje obresti 1125 Lir v rubriko 10. Nato potegneva zaključne črte in vpiševa med iste

zaključne svote. H konecletnemu stanju vloge, znašajočemu . . . . . 40.000 Lir
prištejeva sedaj še stanje obresti znašajoče . . . . . 1.125 Lir

in preneseva potem skupno stanje . . . . . 41.125 Lir
z dnevom 1. januarja, pod zaključnimi črtami kot novo vlogo.

Če bi potem prišla Marija Fornazarič 25. januarja naslednjega leta in zahtevala plačilo cele vloge, ji izplačamo celi znesek 41125 Lir kot vlogo, ker so z 31. decembrom postale narastle obresti tudi vloga. Če bi pa prišla še le 15. februarja in istotako zahtevala izplačilo cele vloge, bi ji izplačali kot vlogo znesek 41125 Lir kot obresti, ki so narastle za mesec januar, pa znesek 154 Lir 22 stot. Za vpis obresti, ki jih izplačujemo med letom, toda le tedaj, če izplačamo celo vlogo z obrestmi vred, nam služi rubrika 11.

Šesti vzorec (glej stran 78. »Gospodarskega lista«) ti predstavlja »knjigo za posojila«. Ta knjiga je razdeljena v dve polovici in vsaka polovica v 7 rubrik. Leva polovica knjige je prirejena za vpis posojila, ko ga dolžnik prejme, desna polovica pa za vpis posojila (vračila), ko ga dolžnik vrne.

Razun tega predpisujemo narastle obresti posojila dolžniku v breme, v rubriki 7. leve polovice; plačane in od vračil narastle obresti dolžniku v dobro pa v rubriki 13. desne polovice.

Vzemiva predse vzorec. Iz tega je razvidno, da je dolžnik Tominšek Franc pok. Janeza, posestnik v Tržiču hšt. 15 dne 5. 2. 1922 pod tekočo številko dnevnika 15. prejel posojilo na zadolžnico v znesku 1000 Lir in da se je od tega posojila predpisal na obrestih po 6% do 31. 12. znesek 55 Lir.

Cela ta vknjižba je izvedena na levi strani vzorca v rubrikah 1 do 7. Primerjaj zgornje besedilo z izvedeno vknjižbo na vzorcu in vsaka nadaljna razlaga ti je nepotrebna. —

Moram te pa tudi tu opozoriti na dejstvo, da je dolžnik dolžan plačati obresti od posojila za celi tisti mesec, v katerem ga je prejel.

Preideva na desno stran vzorca. Iz vknjižb, ki so tu izvedene sledi, da je dožnik plačal:

dne 5. 2. 1922 pod tek. šte. dnevnika 16

na obresti . . . . . L. 30.—

dne 20. 6. 1922 pod tek. šte. dnevnika 37

na posojilo . . . . . L. 400.—

dne 5. 7. 1922 pod tek. šte. dnevnika 43

na obresti . . . . . L. 20.—

Iz vzorca razvidiš, da sva vpisala znesek 400 L., ki ga je dolžnik vplačal na račun posojila, v 11 rubriko, znesek 30 in 20 Lir, ki ju je dolžnik plačal na obresti, pa v 13. rubriko. V 13. rubriki se nahaja po-

leg vpisanih 400 Lir vrnjenega posojila tudi obrestni dobropis v znesku 12 Lir. — To je nastalo tako-le:

Ko je dolžnik prejel 5. 2. posojilo 1000 Lir, se mu je od celega tega zneska predpisalo obresti do 31. 12. v breme, zato je logično, da mu vpiševa od vračila 400 Lir, ki sva ga prejela 20.6., obresti za 6 mesecev, po 6% v znesku 12 Lir v dobro. Odlomek meseca od 20. do 30. 6. izrabimo tudi tu v svojo korist in povrnemo stranki obresti samo za čas od 1. 7. do 31. 12. 1922.

Preideva k zaključku:

Iz rubrike 4. sledi, da je prejel dolžnik 1000 L posojila iz rubrike 11. pa, da je vrnil . . . . 400 « «

dolžan je torej še . . . . . 600 L posojila

Nadalje sledi iz rubrike 13., da znašajo plačane in v dobro vpisane obresti . . . . 62 lir iz rubrike 7. pa da znašajo v breme dolžnika predpisane obresti le . . . . . 55 lir

torej znaša obrestni dobropis . . . . . 7 lir več nego obrestni bremenopis. To se pravi, da je dolžnik plačal na obrestih 7 lir več nego je bil v resnici dolžan.

Vpiševa sedaj po vzorcu, kakor v hranilni knjigi, z dnevom 31. decembra stanje posojila 600 lir v 11. rubriko, stanje predplačanih obresti v znesku 7 lir istotako z dnevom 31. decembra pa v 7. rubriko. Nato potegneva zaključne črte in vpiševa med iste zaključne svote.

Stanje posojil v znesku 600 lir preneseva nato z dnem 1. januarja 1923. kot prvo postavko pod zaključno črto, kot novo posojilo, na levo stran; — predplačane obresti v znesku 7 lir pa iz leve strani,

pod zaključno črto, na desno stran. Z drugimi besedami imenujemo to dejanje na kratko: Prenos konecletnega stanja na novo. Od prenešenega stanja posojil predpišemo zopet obresti za celo leto 1923. dolžniku v breme.

Sedmi vzorec (Glej stran 95. »Gospodarskega lista«) ti predstavlja »knjigo za tekoče račune«. Vzorec predstavlja levo stran knjige; desna stran je levi popolnoma enaka, z edino razliko, da se nahaja na desni strani, na voglu besedica »imeti« tam, kjer se nahaja na levi strani, na voglu, besedica »dati«.

Pripeti se, da ima zavod več denarja kot ga trenutno potrebuje. Kaj stori v tem slučaju? Naloži ga pri »Zvezi« na tekoči račun. V svrhu vknjiževanja takih naložb potrebuje knjigo za tekoče račune. To kar je zavod naložil pri »Zvezi«, vpisuje na levo stran knjige pod »dati«, ker mu je »Zveza« dolžna »dati« (nazaj) to, kar je pri nji naložil; svote, ki jih zavod dviguje pri »Zvezi«, vpisuje na desno stran knjige pod »imeti«, ker ima »Zveza« to, kar je pri nji dvignil, »imeti« od zavoda.

Stem zaključujem opis vzorcev. Sledili bodo pozneje še vzorci kazal h knjigam za deleže, posojila in hranilne vloge. Toda ta kazala ne tvorijo bistvenega dela knjigovodstva, služijo nam le kot pripomočki, da lažje najdemo, kar smo vpisali v navedne knjige.

Sporočam interesentom knjigovodskega tečaja, da so sedaj dotiskane vse knjige, ki jih bomo potrebovali za praktično izvedbo poslovnih dogodkov. Prosim, naj vsak zahteva dopošiljatev istih z dopisnico, da vem, koliko zvezkov naj napravi knjigovez.

Bajec Alojzij.

Kotiček za čebelarje.

Občni zbor »Slov. čeb. zadruga«.

Redni občni zbor »Slov. čeb. zadruga« v Gorici se je vršil v nedeljo dne 18. junija t. l. v prostorih deželne kmetijske šole v Gorici. Pričel je ob 9½ uri.

Radi izredno slabega deževnega vremena je bila vdeležba prej majhna nego obilna, vendar tako, da je bil občni zbor daleko sklepčen.

Ker se načelnik g. nadučitelj Josip Rakovšček radi boleznimi ni mogel vdeležiti zborovanja, je predsedoval občnemu zboru načelnikov namestnik gosp. mons. dr. Josip Ličan, ki je po iskrenem pozdravu in po ugotovitvi pravičnega razglasa v »Goriški Straži« in sklepčnosti občnega zbora v daljšem govoru orisal delovanje čeb. zadruga v prvem letu. Zadruga je takoj izpočetka mislila na notranjo organizacijo ter se je obrnila širom

naše pokrajine na čebelarje-zaupnike, katerim je pripadla naloga, da so nabirali člane in prijavljali zadrugi potrebe čebelarjev njih okoliša. Da bi zadostila potrebi po umetnih medstelah (satnicah) in po čebelarskem orodju, je čeb. zadruga kupila stroje od g. Antona Žnideršiča in je prevzela v komisijsko razprodajo čeb. orodje od neke čehoslovaške tvrdke. Zadruga je dobila od čebelarjev približno pet stotov voska, ki sta ga prodala v satnice brata Leopold in Josip Pavletič v Mirnu. Vosek je plačevala zadruga par lir dražje nego je bila cena na trgu in izdelane satnice se prodajajo mnogo cenejše kakor so se prodajale lansko leto in tudi za predelovanje voska se je računil manjši znesek. Zadruga je pripomogla s svojim sodelovanjem z deželnim kmetijskim uradom, da je prišlo iz Nemčije na račun vojne odškodni-

ne tisoč panjev modernega Albertijevega sestava, kar bo brezdvomno pripomoglo tudi v lepi meri k povzdigi umnega čebelarstva v naši pokrajini. V sejah načelstva se je razmišljalo o potrebi pravne zaščite čebel in medu ter se je resno pretresovalo vprašanje, kako vnovčiti vosek potom lastne svečarne, kako organizirati razprodajo medu, kako onemogočiti konkurenco tujega medu in zlasti kako bi se dalo preprečiti razpečavanje ponarejenega (in tudi palmovega) medu. Te naloge se bodo mogle rešiti le, če bomo imeli trdno sklenjeno in z denarnimi sredstvi dobro podprto čebelarstvo zadrugo. — Zadruga je priobčevala svoja poročila v »Gospodarskem listu«, v katerem ima vsled prijaznosti uredništva majhen kotiček. Želeti bi bilo, da bi se čebelarji oglašali s članki, s popisovanjem doživljenih pomembnih slučajev v svojih čebelnjakih in z vprašanji o čeb. zadevah. V zadnjem času je imela zadruga par lepo obiskanih čebelarstevskih sestankov, a v prihodnjem letu namerava prirediti več sestankov po deželi. Zaupniki se vabijo, da sporočijo zadrugi, kje in kedaj naj bi se vršili taki sestanki in o kakem predmetu naj bi se predavalo.

Na koncu svojega poročila je g. dr. Ličan predlagal, da se izreče zahvala visokemu deželnemu odboru za prijazno prepustitev prostorov za današnje zborovanje kakor tudi zahvala »Slov. kmetijskemu društvu« za razprodajanje čeb. potrebščin, kar je občni zbor soglasno odobril.

Tajnik dr. Leopold Bobič je poročal, da šteje zadruga 198 sprejetih članov z 227 deleži in da se je po zadnji seji načelstva (29./4. 1922) oglasilo še 11 članov z 11 deleži, tako da šteje zadruga dejanski 209 članov z 238 deleži. Če bi bili zaupniki napravili svojo dolžnost in če bi bilo med čebelarji več zadrugiškega duha in smisla za lastno korist, bi danes lahko štela zadruga preko 400 članov.

Načelstvo čeb. zadruge je imelo 5 sej. Načelstvo je stalo pred važnimi nalogami kakor n. pr. dobava sladkorja za jesensko pitanje čebel, nakup strojev za izdelovanje satnic, nakup voska in čebelarstevskega orodja, a v blagajni je imelo le majhen znesek, ki ga je zadruga prevzela od bivšega »Slov. čeb. društva«. Vendar je zadruga premagala vse težkoče in je rešila te naloge na povoljen način, tako da so čebelarji dobili sladkor, umetne stene, čebelarstvo orodje in panje na račun vojne odškodnine.

Če bi zadruga razpolagala s potrebno svoto denarja, bi se lahko že letos moglo misliti na organizacijo razprodaje medu, ki bi ugodno vplivala na ceno. Za organizacijo razprodaje medu je potrebna velika glavnic; kajti poleg primerne prostora, za katerega bi se morala plačevati precejšnja najemnina, je potreben več čebelar s posebno osebo za prevzemanje, razvrščanje in čiš-

čenje medu, ki bi se moral devati v večje ter manjše kozarce (vaze) in v druge posode. Ker bi lahko letos računali na prevzetje preko 100 stotov medu, bi stali kozarci in druge posode veliko svoto denarja, katere zadruga za sedaj ne zmore. V prostorih, kjer bi se med prevzemal, bi se pri izmivanju in plaknjevanju posod dobivalo toliko z medom oslajene vode, da bi se morala predelati v medico oziroma v jesih, za kar bi bilo treba drugih posod in veččega čebelarja. Sploh bi bilo treba pri razprodaji medu misliti tudi na njegovo industrijaliziranje, s čemur, bi se dal med mogoče še najboljše vnovčiti. Razven svote, potrebne v kritje navedenih stroškov, bi morala zadruga razpolagati z večjo svoto za odplačevanje medu.

Z razprodajo medu v ozki zvezi stoji razprodaja oziroma vnovčevanje voska. Načelstvo zadruge je že večkrat razmišljalo, ali ne bi bilo umestno, če bi se ustanovila lastna svečarna. — Ta misel je za sedaj mogoče še preuranjena, a v bodoče jo bode treba vdejaviti; kajti naša zadruga se bode mogla razviti le, če bode začela delovati trgovsko, to je z razprodajo medu, voska, čebel in čebelarstevskih potrebščin. To se pa doseže, če bodo vsi čebelarji včlanjeni v zadrugi in če bodo spoznali, da je v čeb. zadrugi njih korist.

Načelstvo čeb. zadruge je sklenilo nabaviti si obširno čebelarstvo literaturo in sicer vsa važnejša dela in čebelarstevske liste v dveh izvodih, da si jih bodo lahko čebelarji izposojevali. Upamo, da bo tekom tega leta imela zadruga lepo knjižnico.

Ker je deželni čebelarstevski zakon (od 18./6. 1879 št. 13) pomanjkljiv, bo morala zadruga v bližnji bodočnosti dati na pristojnem mestu pobudo, da se napravi nov zakon, s katerim se zagotovi boljša zaščita čebel in s katerim se uvede potrebno nadzorstvo nad čebelorejo, da se prepreči postanek in širjenje čebelnih boleznij ter da bodo gojili čebele le tisti, ki dokažejo gotovo znanje v čebelarstvu, tako da se razvije v naši pokrajini pravo čebelarjenje in da preneha šušmarjenje.

Na podlagi sejnih zapisnikov je tajnik podal obširno in izčrpno poročilo o notranjem in zunanjem delu načelstva.

Blagajnik France Gorkič je poročal:

V letu 1921 se je zadruga še le začela organizirati (imenovanje zaupnikov, zbiranje članov, itd.). Radi tega je bil blagajniški promet pač skromen. Brez članov in brez sredstev pač ni bilo mogoče nikoli ničesar ustvariti, in tako je tudi sedaj. Obširneje poročilo o vsem, kar je zadruga zasnovala in izvedla v tem letu in kar je zamislila za nadaljnje delo, je podal zadrugiški tajnik. Blagajniku ne preostane drugega kot da navede suhe številke o denarnem prometu, in o premoženjskem stanju

do 31. decembra 1921. Omenja le, da je bila za-
družna blagajna koncem leta 1921 aktivna:

A. BLAGAJNA:

Dohodki

1. Gotovina od bivšega čebelar- skega društva	911'40
2. Vstopnina	651'50
3. Prebitek sladkorja	248'50
4. Deleži	1820'00
5. Razni	3'20
skupaj	3634'60

Izdatki

Pisarniške potrebščine, tiskanje pravil, pristopnic in potrdil, poština itd.	1011'85
skupaj	1011'85
Prebitek	2622'75

B. IZKAZ PREMOŽENJA:

AKTIVA

1. Vloga na tekoči račun pri Za- družni zvezi	4784'00
2. Prebitek blagajne	2622'75
3. Terjatve	186'00
skupaj	7592'75

PASIVA

Deleži	1820'00
skupaj	1820'00
premoženje	5772'75

Gosp. Janko Vodopivec je kot predsednik nadzorstva poročal, da so se našle poslovne knjige zadruga v dobrem redu ter da je blagajniško poročilo točno in je predlagal, da naj se letni račun potrdi in da naj se izreče tajniku in blagajniku zahvala in priznanje, kar je občni zbor tudi so-
glasno storil.

Pri točki »Volitev nadzorstva« se je soglasno odobril predlog dr. Bobiča, naj se dosedanje nadzorstvo potrdi tudi za sledeče leto.

Dr. Leop. Bobič utemeljuje predlog, da naj občni zbor pooblasti načelstvo v najetje posojila do L 20.000.—, če bi nanesla potreba za dobavo sladkorja, za nabavo čeb. orodja in drugih potrebščin ter če bi se že tekom tega leta organizirala razprodaja medu in voska. Predlog se soglasno sprejme.

Občni zbor je soglasno odobril sklep načelstva, da pristopi »Slov. čeb. zadruga« kot članica k »Zadružni Zvezi« v Gorici ter da se uvede za člane »Slov. čeb. zadruga« letna poslovalnina L 4.— za kritje pisarniških in poštnih stroškov. Od te poslovalnine so člani oproščeni v letu, v katerem pristopijo k zadrugi. Odobril se je tudi sklep načelstva, da plača vsak član poleg deleža 4 lire za pristopnino.

G. Drago Bratina predlaga, naj načelstvo organizira eksport čebel v tujino (v Čehoslovaško,

v Švico ter v Nemčijo) in naj izposluje pri obla-
stvih, da se bodo čebele izvažale v vagonih, ki so
priklopljeni osebnim in direktnim vlakom. Spre-
jeto.

G. Franc Golja priporoča načelstvu, naj po-
skrbi za reklamo v časopisju za razprodajo medu.

Dr. Leopold Bobič je načel vprašanje o umest-
nosti in potrebi, da bi se izvedlo *zavarovanje čebel
proti boleznim in zlasti proti gnjilobi* in da bi
se *uvedla revizija čebelnjakov*. Najstrašnejša čeb-
elna bolezen je gnjiloba, ki ne uniči le posamez-
nih čebelnjakov, temveč se kot kuga razširi po
celih pokrajinah in konča lahko v par mesecih vse
čebelarstvo. Da se gnjiloga razširi, je ponajveč
kriva neukost čebelarjev, a tudi neodločnost last-
nikov s to boleznijo prizadetih čebelnjakov, ker se
ne morejo v prvem početku odločiti na temeljito
uničenje okuženih panjev, ker se jim zdi škoda pre-
občutna in ker upajo, da kuga sama od sebe izgi-
ne. Če bi se izvedlo zavarovanje čebel proti boleznim
kakor obstojajo zavarovalnice za govejo ži-
vino in če bi se izvedla od časa do časa revizija
čebelnjakov, bi se morebitni izbruh gnjilobe pre-
prečil in prizadeti čebelar bi prejel nekaj odškod-
nine za izgubljene panje. Po živahni razpravi, ki
se je unela o tem vprašanju in katere so se vde-
ležili gg. dr. Josip Ličan, Janko Vodopivec, Franc
Golja, Anton Debevec, Adamič i. dr., je občni zbor
sprejel sledeči sklep: Po izvedencih »Slov. čeb.
zadruga« izvedena revizija čebelnjakov je za čla-
ne obvezna, gledé nevčlanjenih čebelarjev naj na-
čelstvo poskrbi za oblastveno revizijo. Načelstvu
je poverjena naloga, da izvede *zavarovanje čebel
proti boleznim* s tem, da sestavi pravilnik. Prispe-
vek, ki naj ga vplačajo člani vnaprej, se določi so-
razmerno s številom vzimljenih panjev. Odškod-
nina za vsled boleznim izgubljene ali uničene panje
naj se določi s 60% prave vrednosti. Po voščenem
molju uničeni panji se ne odškodujejo, ker se za-
nikernost in nemarnost čebelarjev pri uničevanju
črvov in veš ne more in ne sme podpirati.

Občni zbor je sprejel tudi predloge, da naj na-
čelstvo posreduje pri oblastvih proti razpečavanju
ponarejenega medu, da naj poskrbi za preosno-
vanje čebelarskega zakona in za potovalne učitelje,
ki bodo poučevali o umnem čebelarstvu.

Občni zbor je končno razpravljal o ceni ro-
jev, ki jo je določilo načelstvo v svoji seji dne 29.
aprila t. l. Slišali so se glasovi, da je bila določena
cena prenizka, a zopet drugi, da je primerna. Pro-
padel je predlog, da naj bi se cena zvišala. Občni
zbor je pa sprejel naziranje, da je treba v bodoče
določiti eno ceno za roje do 15. junija in drugo
ceno po 15. juniju.

Zanimivo zborovanje se je zavleklo skoro do
ene ure popoldne.

Dr. Bobič.

Razstava čebelarških izdelkov. Prve dni meseca septembra t. l. se otvori v Trstu vzorčni sejemj. Zadruga zveza je povabila vse zadruga in med temi tudi »Slov. čeb. zadruga« na vdeležbo. Ni potrebno, da se posebej poudarja veliki pomen in uspeh za razpečavanje medu in voska, ki bi ga lahko dosegli, če bi na vzorčnem semnju z razstavo medu v okrašenih steklenih vazah in stopljenega voska v ličnih oblikah vzbudili pozornost trgovstva in občinstva za naše čebelarške izdelke. Lep med v deviškem satju naj bi se zavil v prozoren papir ali dal v steklene vaze. Primerno bi

bilo, da bi razstavili tudi po en panj različnih sestavov, v katerih se pri nas čebelari. Razven tega bi bilo umestno, da bi razstavili vse orodje umne čebeloreje, da bi na ta način pokazali na čistoto in snažnost pri proizvajanju medu. Naša čeb. zadruga lahko zavzame na vzorčnem semnju častno mesto, kar nam utegne biti v veliko korist. — Vsi čebelarji, ki nameravajo razstaviti svoje čeb. izdelke, naj to *takoj* naznanijo tajniku Dr. Leopoldu Bobič pri dež. odboru. Sporočijo naj tudi, kaj mislijo razstaviti.

Gospodarske novice.

Kolkovanje zadolžnic.

Iz raznih vprašanj, ki dohajajo dan na dan »Zadruga Zvezi« v Gorici, sledi, da si naši zavodi še niso povsem na jasnem, kako je treba kolkovati zadolžnice. Zato ne bo odveč, ako podam potrebna tozadevna navodila.

Dve skupini denarnih zavodov imamo:

Prvo skupino tvorijo naše kmečke hranilnice in posojilnice, takozvane rajfeisenovke:

- katerih jamstvo je neomejeno;
- katerih delokrog je omejen na manjši okraj, t. j. na eno ali več sošednih občin;
- katerih poedini deleži ne presegajo višine 30 lir;
- katerih čisti dobiček se steka v rezervni zalog;
- katere posojujejo samo članom;
- katere izključujejo menice in
- katerih obrestna mera za posojila ne presega za več kot 1½% obrestne mere za hranilne vloge.

Drugo skupino tvorijo takozvane Schulze-De-litscheve posojilnice:

- katerih jamstvo je omejeno;
- katerih delokrog je neomejen in
- katerih poedini deleži presegajo višino 30 lir.

Prva skupina uživa davčne in kolkovne olajšave, medtem ko drugi skupini zakon istih ne priznava.

Z ozirom na to kolkujemo zadolžnice o posojilih, ki jih prejema člani denarnih zavodov prve skupine, bodisi kot navadna posojila, bodisi kot kredite v tekočem računu, po lestvici prvi, če iz besedila teh zadolžnic sledi, da je posojeni znesek vračljiv najdalje telkom štirih let, računši od dneva, ko je bila izpostavljena zadolžnica.

Istotako kolkujemo podaljšanja zadolžnic po lestvici prvi, če od dneva, ko je bila izpostavljena do dneva, ko se obnavlja, ni poteklo več kot 4 leta. Če je pa od dneva izpostavitve do dneva obnovitve poteklo več kot 4 leta, kolkujemo podaljšanje po lestvici drugi.

Proštva pri zadolžnicah, ki se kolkujejo po lestvici prvi, so kolkva proste.

Zadolžnice o posojilih na vkujižbo in o posojilih, pri katerih ni izrecno navedeno, da so vračljiva v štirih letih, kolkujemo po lestvici drugi.

Zadolžnice o posojilih, ki jih prejema člani denarnih zavodov druge skupine se morajo kolkovati po lestvici drugi.

Če je tako zadolžnico podpisal razun dolžnika tudi porok, se višina kolkva podvoji. Plačati se mora enkratno kolkovno pristojbino po lestvici drugi za dolžnika in še enkratno za poroka.

Tudi naj se ne pozabi, da je treba plačati za koleke 20% povišek, t. j. kolk 1 lire stanę 1 liro 20 stotink, kar naj se tam, kjer stranke ne vkupijo same kolkov, pri zaračunavanju kolkovne pristojbine vpošteva.

Alojzij Bajec.

Gospodarske prilike v Angliji. — Na uvodnem mestu razpravljamo o »obnovi Evrope« in povdarjamo, da je tudi v zmagovitih državah gospodarski položaj silno obupen. V podkrepitev svoje trditve prinašamo po »Socialni misli« nekaj številc o brezposelnosti in drugih narodno-gospodarskih težkočah na Angleškem. Leta 1913. je bilo 2.6% delavcev, članov strokovne zveze («Trade Union») brezposelnih, leta 1914. pa le 1.2%. Leta 1919. pa 3.2%, jeseni 1921 že 16.5% in januarja letos navaja uradna statistika 18.9% brezposelnih delavcev. To pomeni, da je od 12 milijonov zavarovanih delavcev dva milijona in en četrt ljudi brez dela. Najhuje zadeta je ladjedelska industrija (37.5% brezposelnih). Tudi kovinska industrija trpi, njema proizvodnja je dosegla leta 1921. le 47% predvojne proizvodnje. Od 540 veleplavčev jih je obratovalo koncem 1921 ravno še 45. — Uvoz je padel od 1982 milijonov liver (1920) na 1086 milijonov liver (1921), izvoz pa je strmo glavil od 1557 milijonov na 8.10 milijonov liver. — Beda je silno razsežna in trajna. V plavžni industriji so mezde padle s 170% temeljne plače leta 1919 na 36%. Kot blisk nam osvetli mračno sliko Anglije statistika tajništva policijskega ravnateljstva v Londonu, ki navaja, da je pozimi 1921 prenočevalo na londonskih ulicah povprečno 184.000 oseb! In to v ledeni megli londonski!

Kako je rastle draginja v Avstriji po vojni. Kako so v Avstriji rastle izdatki za prehrano, kažejo naslednje številke: Proti dobi pred vojsko so tvorili stroški v januarju 1921 približno 70 kratno povišanje; v juliju 1921 že 100 kratno, v oktobru 200 kratno, v decembru 600 kratno, v marcu 1922 1100 kratno ter v juniju 1922 že 1870 kratno povišanje. Od marca pa do junija 1922 so živila tako poskočila, da so se cene v treh mesecih skoraj dvakratno povišale.

Krt. Krta zagovarja v časopisu »Illustrierte Flora« neki gorenjeavstrijski vrtnar. Pravi, da ima vrt, ograjen s pol metra visokim zidom, kamor niso mogli prihajati krte, zato pa je bil vrt poln škodljivcev. Sosedni, neograjeni vrtovi so bili polni krtov, pa brez škodljivcev. Kaj je storil? Začel je loviti krte in jih prenašati na svoj vrt. V kratkem času so škodljivci izginili.

Zlata in srebrna lira. Za 100 zlatih lir je treba vplačati 426 papirnatih.

Ustanovitev vodno-električnega podjetja Giulia. Pri mnogobrojni udeležbi se je vršil 25. p. m. ustanovni občni zbor konzorcija za izkoriščanje

vodnih sil. Pristopijo lahko vse javne korporacije v Julijski Krajini. V upravni svet so bili zvoljeni: Predsednik Kom. Pettarin, kom. Bonne, Kom. Pittacco, župan tržaški, vitez Marizza, v Gradiški, zastopnik dež. odbora isterskega De Franceskini ter slov. župana Juretič in Mikuž. Konzorcijev namen je preprečiti, da bi izkoriščanje naših voda prišlo v zasebne roke.

Ne pozabite naročiti pri »Zadružni zvezi« v Gorici »Tomaževe žindre!«

Listnica uredništva. »Stalni odbor za obrambo interesov vojnih oškodovancev« v Gorici je imel te dni zborovanje, katerega se je udeležilo zelo veliko število slovenskih in furlanskih županov. Ker ne moremo priobčiti obširnejšega poročila objavljamo tem potomi samo glavni sklep: Župani izrekajo stalnemu odboru zaupnico s pozivom, da poveča svojo agitacijo po načinu, ki se mu zdi primeren, ne da bi izključil kako sredstvo, ki vodi k cilju. — Prijatelje na deželi prosimo, da nam poročajo o gospodarskem položaju svojih okrajev. Tudi razne zadruga bi lahko kaj poročale o svojem poslovanju.

Kostolomnica (suhač) pri kravah.

Prah za krave BOVIN

Preizkušeni prah proti kostolomnici (sušcu), za uzbujanje teka, za poboljšanje mleka i. t. d. Ako pridenemo ta prah vsak dan pri napajanju ostanejo krave bolj zdrave in se jih v splošnem obvaruje mnogih bolezni, ki bi se utegnile pojaviti vsled slabe prehrane.

Pri vsakem napoju se prida 1—2 žlici praha. Dobi se v lekarni **Dr. R. Stangera v Lovrani (Istra)**. Zavoj 1 kg stane 6 lir! 4 1/2 kg po pošti 30 lir.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja si. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarnen. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje Orig. Mundlos. Pfaff, Gritzner. Adler, Neuman, Afrana in Winselmann. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: Orig. Puch, Orig. Stiria. Orig. Start, Waffner, Regent, Kosmos, Helical in mala motorna kolesa. Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za raztrejjevanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravljavnica Stolni trg. šte. 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke
Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI mehanik in puškar.

Adria Sandali so najprimernejše obuvalo v dnevih vročine.

Adria Sandali presegajo v ličnosti in trpežnosti vse druge tovrstne izdelke.

Adria Sandali so najcenejše obuvalo.

Adria čevlji za turiste,
damski in moški dvojno šivani, z dvojnimi podplatom, okovani z žebli planinčarji, nepremočljivi.

Adria čevlji vseh vrst
za vsak stan in starost v raznih oblikah in barvah, trpežno in lično izdelani, po navadnem in novejšem običaju. - Usnje najbolje.

Izdeluje edino domače združeno industrijsko podjetje te stroke.

ČEVLJARSKA ZADRUGA v MIRNU pri Gorici.

Lastne prodajalne :

GORICA Corso Verdi 32 v hiši Centralne posojilnice (nižje ljudskega vrta - desno).

TRST Via Rettori 1, blizu magistrata.

➔ Razpošilja se na malo in veliko tudi iz tovarne v Mirnu. ➔